

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/160045,Prezes-IPN-dr-Karol-Nawrocki-odsloni-tablice-upamietniajaca-czlonkow-antykomunis.html
03.05.2024, 22:53

Strona posiada nowszą wersję

[Kliknij tutaj, aby przejść dalej](#)

Prezes IPN dr Karol Nawrocki odsloni tablicę upamiętniającą członków antykomunistycznej organizacji młodzieżowej Ruch Wyzwoleńczy Młodzieży Słowiańskiej - Gdynia, 4 marca 2022

Konspiracyjna struktura powstała w grudniu 1949 r. RWMS miał szerzyć idee wolności i niepodległości na wszystkie kraje słowiańskie zniewolone przez Sowiec.

Prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki oraz Dyrektor Zespołu Szkół Jezuitów im. św. Stanisława Kostki w Gdyni o. Artur Wyzina SJ zapraszają na uroczystość odsłonięcia tablicy upamiętniającej członków antykomunistycznej organizacji młodzieżowej Ruch Wyzwoleńczy Młodzieży Słowiańskiej.

Wydarzenie odbędzie się w Zespole Szkół Jezuitów im. Stanisława Kostki w Gdyni 4 marca o godz. 14.00.

Konspiracyjna struktura powstała w grudniu 1949 r. RWMS miał szerzyć idee wolności i niepodległości na wszystkie kraje słowiańskie zniewolone przez Sowieców. Celem organizacji było nawiązanie kontaktów z młodzieżą z innych krajów słowiańskich i tym samym zapoczątkowanie działań mających doprowadzić do zrzucenia jarzma zależności od Związku Sowieckiego. Dowiedz się więcej z folderu przygotowanego przez OBUWiM IPN Gdańsk.

Nauczyciele i absolwenci Społecznej Gimnazjum i Liceum ZNP w Gdyni-Orłowie – 1947 r.

S. Wronski, J. Kraki, W. Robakiewicz – 1949 r.

Uczniowie Prywatnego Gimnazjum Męskiego o.o. Jezuitów w Gdyni-Orłowie lata 1945-1946

Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa
Instytutu Pamięi Narodowej
Al. Grunwaldzka 216, 80-266 Gdynia
e-mail: obowim.gdynia@ipn.gov.pl
www.ipn.gov.pl

Fotografie pochodzą z Archiwum IPN oraz z zbiorów Józefa
S. Wronskiego, Instytutu Pamięi Narodowej w Gdyni

Oprac. Natalia Zech-Jankowiak
ORBWM Gdynia

W latach 1944–1956 w Polsce działała duża grupa młodzieżowych organizacji niepodległościowych. Jest to mało znana karta w historii naszego kraju. W świadomości historycznej Polaków istnieje jedynie tzw. „dorosłe podziemie” tworzone przez żołnierzy Armii Krajowej, Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj, Narodowych Sił Zbrojnych oraz Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”. Przez długi czas funkcjonowało w społeczeństwie przekonanie, będące skutkiem komunistycznej propagandy, iż młode pokolenie całkowicie popierało nowe władze. Takie postrzeżenie ówczesnej młodzieży nie jest zgodne z prawdą. Część młodych ludzi istotnie wybrała rolę tzw. „kreatorów systemu”, część starała się dostosować do nowej rzeczywistości, duża część przybrała postawę biernego oporu. Byli jednak tacy, którzy postanowili czynnie sprzeciwić się PRL-owskim władzom oraz narzucającemu im ideologii. Publicznie ośmieszali system, rozpowszechniali wiadomości z zachodniej audycji, rozklejali ulotki, kolportowali broszury i gazetki, niszczyli portrety przedstawicieli władzy. Część aktywistów organizowała się w grupy tworząc tajne młodzieżowe organizacje niepodległościowe, które nawiązywały do ideałów konspiracji żołnierskiej AK, NSZ czy Zrzeszenia „WIN”. Organy bezpieczeństwa stosowały wobec nich także same środki represji, jak wobec „dorosłego podziemia”. Bez względu na ich tropiono, prowadzono okrutne śledztwa i przesłuchania, orzekano wioletoletnie kary pozbawienia wolności, a nawet kary śmierci.

Zorganizowana konspiracja Pomorza Gdańskiego skupiała w swoich szeregach kilka tysięcy członków i osób współpracujących. Na podstawie dostępnych akt sądowych ustalono, iż sądzonych było około 800 osób. Członkami organizacji byli bardzo młodzi ludzie, w tym niejednokrotnie piętnastoletnie dziewczęta i chłopcy.

Jedną z konspiracyjnych niepodległościowych organizacji młodzieżowych na terenie Gdyni był Ruch Wyzwolenia Młodzieży Słowiańskiej. Powstał w grudniu 1949 r. i działał do lipca 1950 r. Swoim działaniem objął młodzież szkół średnich w Gdyni, Gdańsku, Sopocie i Lublinie. Założycielami organizacji byli Paweł Teżyk pseud. „Amarant”, Zbigniew Josko pseud. „Stanisław” oraz Sylwester Skrzyński pseud. „Kraak”. W marcu 1950 r. do RWMS dołączyła inna organizacja działająca w tamtym okresie na terenie Gdyni pod nazwą „Kack”. Jej założycielem był Tadeusz Cieszyński pseud. „Sep”. RWMS miał szerzyć idee wolności i niepodległości na wszystkie kraje słowiańskie zniewolone przez Sowieć. Celem organizacji było nawiązanie kontaktów z młodzieżą z innych krajów słowiańskich i tym samym zapoczątkowanie działań mających doprowadzić do zrzućcia jarzma zależności od ZSRR. Środkiem do tego celu było kolportowanie ulotek oraz wydawanie gazetki, która zawierała treści patriotyczne i antykomunistyczne. Od grudnia 1949 r. do lutego 1950 r. odbyło się kilka

zebrań organizacji, w trakcie których omawiano program działania, zasady werbowania nowych członków, technikę wydawania pism, sposób zdobywania środków finansowych.

Wobec jednej z akcji ekspropriacyjnych rozpozany został członek organizacji, którego następnego dnia zatrzymał funkcjonariusze UB. Od tego momentu zaczęły się aresztowania. Represje dotknęły Społeczne Gimnazjum i Liceum ZNP w Gdyni-Orłowie (w marcu 1947 r. powołane w miejsce prywatnego Gimnazjum i Liceum Męskiego o.o. Jezuitów, dyrektorem SG LZNP był poprzedni dyrektor szkoły Józef Borkowski), do którego uczęszczała część członków organizacji. W szkole zmieniono dyrektora, kilku nauczycieli, a w równorzędnych klasach dokonano wymiany uczniów.

W trakcie śledztwa przebywający w areszcie WUBP w Gdańsku Paweł Teżyk wyskoczył przez okno i zginął na miejscu. Według oficjalnej wersji urzędu bezpieczeństwa było to samobójstwo, jednak pozostają co do tego liczne wątpliwości.

Młodzi ludzie zostali poddani brutalnemu śledztwu. Zeznania wymuszone były biciem, zastraszaniem, izolacją w mokrych i ciemnych karcerach, groźbami w stosunku do aresztowanych i ich rodzin. Jeden z członków organizacji, Ryszard Uliński, wspominał: „Przesłuchiwało nas w pomieszczeniach zbrzyżanych krwią, bito. Stałem byłem głodny, wprost nie do opisania. No i te karce, mokre i zimne. Musiałem rozebrać się do naga, choć było strasznie zimno, brakowało szymb w oknach i do celu wpadał śnieg. Na drewnianej przycy nie było śpiąnika.”

Rozprawy odbyły się w listopadzie 1950 r. przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Gdańsku. W czasie pokazowego procesu prokurator przedstawił uczniów jako zdemoralizowaną bandę. Akt oskarżenia udośćniono oskarżonym do przeczytania na jeden dzień przez rozprawę. Obrońcy podkreślali młody wiek oskarżonych, co nie miało dla sądu żadnego znaczenia. Młodocieni i nieletni członkowie organizacji usłyszeli wyroki, w tym dwa najcięższe – dożywocia. Najmłodsza oskarżoną była Urszula Formella, która w trakcie procesu miała 15 lat.

Starszych skazanych wywieziono do zakładów karnych w Rawiczu, Wronkach i Strzelcu Opolskim, młodszych do tzw. Więzienia Progressywnego w Jaworznie. Warunki w tychże placówkach były niezwykle ciężkie, młodzież zmuszana była do pracy ponad siły, panował głód, więźniowie byli bici, zastraszani i poddawani indoktrynacji.

Na mocy amnestii niektórym skazany kary zostały skrócone. Musieli jednak zaczynać wszystko od nowa. Sakoły nie chciały przyjmować uczniów z wyrokiem politycznym, nie było również mowy o dostaniu jakiegokolwiek pracy.

Akta wpłynęły dnia 18.12.49
Sędzią wyznaczono dnia 15.12.50

**Antykomunistyczna
Organizacja
Młodzieżowa**

**RUCH WYZWOLEŃCZY
MŁODZIEŻY
SŁOWIAŃSKIEJ**

POLSCIE WIERNI

Lista członków organizacji skazanych w 1950 r. przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku

Sylwester Skrzyński – ur. 1932 r.
dożywotnie pozbawienie wolności,
pozbawienie praw na 3 lata i przepadek mienia

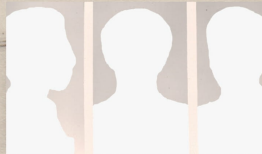
Józef Stachurski – ur. 1932 r.
12 lat pozbawienia wolności, pozbawienie praw na
2 lata i przepadek mienia

Ryszard Uliński – ur. 1934 r.
8 lat pozbawienia wolności, pozbawienie praw na
3 lata i przepadek mienia

Roman Kurzyński – ur. 1935 r.
3 lata pozbawienia wolności,
pozbawienie praw na 2 lata i przepadek mienia

Tadeusz Cieszyński – ur. 1932 r.
dożywotnie pozbawienie wolności,
pozbawienie praw na 3 lata i przepadek mienia

Stanisław Krzak – ur. 1932 r.
12 lat pozbawienia wolności, pozbawienie praw na
2 lata i przepadek mienia

Cezary Dyczyński – ur. 1932 r.
6 lat pozbawienia wolności, pozbawienie praw na
3 lata i przepadek mienia

Zdzisław Hiller – ur. 1932 r.
2 lata pozbawienia wolności

Mieczysław Derzmała – ur. 1934 r.
15 lat pozbawienia wolności, pozbawienie praw na
3 lata i przepadek mienia

Zbigniew Joska – ur. 1931 r.
12 lat pozbawienia wolności, pozbawienie praw na
4 lata i przepadek mienia

Stanisław Wronski – ur. 1933 r.
6 lat pozbawienia wolności, pozbawienie praw na
3 lata i przepadek mienia

Henryk Ligmanowski – ur. 1932 r.
2 lata pozbawienia wolności

Heliodor Zawadzki – ur. 1932 r.
15 lat pozbawienia wolności, pozbawienie praw na
3 lata i przepadek mienia

Stefan Marszałkowski – ur. 1934 r.
8 lat pozbawienia wolności, pozbawienie praw na
2 lata i przepadek mienia

Grzegorz Kupper – ur. 1933 r.
6 lat pozbawienia wolności, pozbawienie praw na
2 lata i przepadek mienia

Urszula Formella – ur. 1935 r.
1 rok pozbawienia wolności

Orłowo, gimnazjum

PLIKI DO POBRANIA

[Folder - Ruch Wyzwoleńczy Młodzieży Słowiańskiej \(pdf, 6.94 MB\) 22.02.2022 15:00](#)